18/06/2024

Отворен Српски културни центар у Осијеку

На празник Светих Кирила и Методија, 24/11. маја 2024. године, свечано је отворен Српски културни центар у Осијеку.

У организацији Српског народног већа из Загреба, Већа српске националне мањине Осјечкобарањске жупаније и Српске православне црквене општине Осијек одржан је разноврстан музички програм малих и великих аматерских уметника из Осијека, Белог Манастира, Београда... После уводног обраћања председника ВСНМ ОБЖ г. Зорана Милошевића изведена је монодрама „Ненаписана писма“ у извођењу Ване Милачић, првакиње Народног позоришта из Београда. Музичко-хорска секција СКД Просвета – пододбор Осијек наступила је са српском народном песмом „Три девојке збор зборише“ и руском народном песмом „Дубинушка“. Ученици основне школе из Белог манастира, полазници модела плус СНВ-а из Загреба, хорским наступом извели су две песме. У склопу свечаног програма говорили су Епископ осечкопољски и барањски г. Херувим и председник СНВ-а проф. др Милорад Пуповац. Поред многобројних Осјечана и њихових гостију, свечаности су присуствовали саборска заступница СДСС гђа Драгана Јецков, конзул – жерар Р. Србије у Вуковару г. Владимир Марјановић, дожупан ВСЖ г. Срђан Јеремић,

начелник Кабинета градоначелника Осијека гђа Марија Гариħ, начелник Кабинета градоначелника Белишћа г. Домагој Варжиħ, председник ЗВО из Вуковара г. Дејан Дракулиħ, многобројни начелници општина, свештенство Српске Православне Цркве, Римокатоличке цркве, председници градских пододбора СКД Просвета, председници градских и жупанијских већа српске и осталих националних мањина са територије града Осијека, као и представници државних и локалних медија. Овом приликом објекат је пуштен у функцију, а његово освећење очекује се у наредном периоду.

Остварење вековног сна

Српски културни центар у Осијеку је изграђен на месту где је био стари парохијски дом у улици Јована Гојковиħа бр. 21, задужбина Јована и Јелисавете Лалошевиħ из 1897. године. Кућа је порушена 2020. године и на том месту отпочела је 2022. године изградња постојећег објекта. Пројекат културног центра израдио је Helion group d.o.o. Osijek, а радове је извела грађевинска фирма Produkt gradnja из Вуковара. Инвеститори су Српска православна црквена општина Осијек и Српско народно веће из Загреба који су и заједнички власници објекта. Отворени културни центар Срба у Осијеку биће значајно место окупљања, културно-уметничког деловања и повезивања, место отворено за све Осјечане, за све људе добре воље

О задужбинарима

Јован Лалошевиħ потиче из породице која се спомиње међу православним житељима у Осијеку још у првој половици 18. века. Павел Лалошевиħ имао је синове Георгија и Матеја. Георгије Лалошевиħ 1762. један је од црквених синова, а његов син Јован 1811. године је црквени епитроп. Очигледно вешт трговац, Јован Лалошевиħ био је члан „Честне компание терговачког братства” у Доњем граду, а у раздобљу 1874–1885. спомиње се и као један од предстојатеља ове трговачке компаније у Осијеку. Године 1882. Јован Лалошевиħ се оженио Јелисаветом Мавродиħ, пореклом из угледне осјечке породице Мавродиħа, која се у Осијек досељава после Београдског мира 1739. године. Јован Мавродиħ 1771. године један је од приложника Успенске цркве и црквени епитроп, а 1857. године у Доњем граду се спомиње Георгиј Мавродиħ као трговац друге класе.

О задужбини

После смрти Јована Лалошевиħа 1896. године његова супруга Јелисавета обратила се Српској православној црквеној општини у Осијеку са намером

оснивања задужбине под називом „Заклада Јована Лалошевића”. Задужбина је подељена на два фонда од чега је први у тзв. побожне сврхе, а други за стипендирање ученика Срба. Према вољи Јелисавете, ова задужбина стављена је под врховни надзор црквених тела у архидијецези. На стипендију имају право сиромашни Срби православне вере из Осијека који су показали добар успех у науци и владању. Међу ученицима који се пријаве предност се даје онима из занатске школе или школа сличног смера, затим ученицима средњих школа или универзитета и коначно ученицима виших девојачких школа. За потребе ове задужбине, Јелисавета је цркви оставила на управљање кућу свог оца Ђорђа Мавродића у Бискупској улици бр. 39 у Осијеку (данас Гојковићева улица број 21), нешто земље и 18 сређака вредности 1.767,00 круна. Такође, цркви је допуштено да издаје простор у споменутој кући и од новца који добије, издаје зајмове. У склопу поменутог објекта био је један двособан стан укупне површине 81,54 m² и један једнособан стан површине 41,58 m². Обавеза црквеног одбора била је да запали кандило и да се брине о гробници Лалошевића у Доњем граду, као и да одржава помене Јелисавети и Јовану Лалошевићу на Задушнице. Црквена општина Осијек продала је земљу из ове задужбине и од новца који је добила, 28. новембра 1961. године, плаћени су зидарски радови на Српско-православној капели у Горњем граду. Почетком 60-их година 20. века комунистичка власт одузима објекат Црквеној општини који постаје државно власништво све до 30. септембра 2009. године, када је решењем Уреда државне управе – Службе за имовинско правне односе враћен у власништво Српске православне црквене општине Осијек.

Ранији покушаји остварења идеје Српског дома

Још крајем 19. века изродила се жеља за изградњом јединствене културне установе где ће моћи деловати и окупљати се сва српска културна, спортска и занатлијска друштва. Први спомен о пројекту Српског културног дома налазимо у записницима Српске женске добротворне задруге 1910. године, на чијој је редовној годишњој седници заснована ова идеја. Иако је таква културна институција била преко потребна, недостатак финанцијских средстава одгодио је њено остварење. Између два светска рата, сва српска и руска друштва у Осијеку објединила су се са истим циљем, а то је трајно решење питања простора који би омогућио рад свим културним и хуманитарним друштвима под једним кровом. На чело ове идеје ставила се црквена општина Осијек која је за 1.000.000,00 динара купила 1939. године зграду доњоградског хотела „Томислав“, кога је након стечаја преузела Хипотекарска банка. Бивши хотел је био смештен у једноспратници на главој

доњоградској улици, између фабрике сапуна и капеле Сњежне Госпе, познат по свом прећашњем називу Хотел Тачковић. Зграда је током наредне године обновљена и преуређена према нацрту Владоја Аксмановића, за шта је Црквена општина издвојила додатних 930.545,95 динара. Отварење Српског дома одржано је 22. септембра 1940. године, но радост због остварења деценијама дуге тежње, није дуго трајала. Одмах на почетку Другог светског рата, 20. маја 1941. године власт Независне Државе Хрватске донела је забрану о деловању српских и јеврејских друштава, па је тако и Српски културни дом након што је претходно опљачкан, предан на кориштење осјечким Немцима који тамо оснивају своју организацију Културбунд. Током војног напада на Осијек 14. јуна 1944. године савезнички британски авиони погодили су и срушили велики део стамбених објеката у Доњем граду. Између осталих зграда, том приликом погођена је и потпуно порушена и зграда Српског дома. По завршетку ратних страдања, нова комунистичка власт у социјалистичкој Југославији одузима земљиште на ком се налазио Српски дом, простор чисти од рушевина и на том месту подиже вишеспратну стамбену зграду, која у том облику постоји и данас. Сплетом разних

када нису

kulturni културни
centar центар
Osijek Осијек

Srpski Српски
kulturni културни
centar центар
Osijek Осијек

spc.rs